

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE**

**KURSA DARBU,
BAKALAURA DARBU
UN MAĢISTRA DARBU
IZSTRĀDE UN AIZSTĀVĒŠANA**

Metodiskie norādījumi

Rīga 2009

Metodiskie norādījumi kursa darbu, bakalaura un maģistra darbu izstrādei ir paredzēti Vēstures bakalaura un maģistra studiju programmu studentiem Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē. Metodiskie norādījumi ir vispārēji un neietver katras vēstures zinātnes nozares specifiskos jautājumus.

Metodisko norādījumu mērķis ir sniegt studentiem iespēju savlaicīgi iepazīties ar katram darbam izvirzītajām prasībām, kā arī izstrādāšanas, noformēšanas un aizstāvēšanas kārtību.

Norādījumi izstrādāti, izmantojot līdzīgus nolikumus un norādījumus zinātnisko darbu izstrādē, piemērojot tos vēstures studiju programmām.

Metodiskos norādījumus sastādīja I. Kožokara.

*Metodiskie norādījumi apstiprināti
Vēstures studiju programmu padomes sēdē
2009. gada 20. martā*

Saturs

1. Kursa darbu, bakalaura darbu un maģistra darbu uzdevumi un prasības.....	4
2. Temata izvēle un apstiprināšana.....	5
3. Darbu izstrādes posmi.....	6
4. Avotu un literatūras apzināšana.....	6
4.1. Avoti un literatūra.....	6
4.2. Darbs ar rakstītajiem avotiem.....	8
4.3. Darbs ar zinātnisko literatūru.....	11
5. Kursa darbu, bakalaura darbu un maģistra darbu struktūra un saturs.....	12
6. Avotu un literatūras saraksta sastādīšana.....	15
7. Atsauces, citāti, piezīmes un to atveide.....	16
8. Bibliogrāfisko norāžu veidošanas piemēri.....	21
9. Tabulu un attēlu noformēšana.....	26
10. Darbu tehniskais noformējums.....	27
11. Darbu iesniegšana.....	27
12. Kursa darbu, bakalaura un maģistra darbu aizstāvēšana un vērtēšana.....	27
13. Apelācijas kārtība.....	28
Pielikumi.	
1. pielikums. Kursa, bakalaura un maģistra darba pieteikuma paraugs.....	30
2. pielikums. Kursa, bakalaura un maģistra darba titullapas paraugs.....	31
3. pielikums. Satura rādītāja paraugs.....	32
4. pielikums. Dokumentārās lapas paraugs.....	33
5. pielikums. Kirilicas burtu pārrakstīšana latīņu burtos.....	34
6. pielikums. Tabulas un attēla noformēšanas paraugs.....	35
7. pielikums. Bakalaura un maģistra darba vāka paraugs iesiešanai cietajos vākos.....	36

1. Kursa darbu, bakalaura darbu un maģistra darbu uzdevumi un prasības

Kursa darbu vēstures bakalaura studiju programmas studenti raksta pirmajos divos (neklāties programā – otrajā un trešajā) studiju gados. Tā **mērķis** ir:

- 1) sistematizēt, paplašināt un nostiprināt studenta vēstures zināšanas un prasmi tās pielietot vēstures izpētē;
- 2) apgūt un izkopt zinātniski pētnieciskās iemaņas izvēlētajā vēstures zinātnes nozarē;
- 3) veicināt rakstiska zinātniska darba rakstīšanas iemaņu un vēstures pētīšanas metodikas apguvi (avotu un literatūras atlasī, analīzi, kritisku izvērtēšanu, materiāla sintēzi u.c.);
- 4) apgūt zinātniska rakstu darba struktūras un bibliogrāfisko norāžu veidošanas principus.

Rakstot **kursa darbu**, studentam ir jāievēro sekojošas **prasības**:

- 1) tam ir jābūt studenta patstāvīgam pētījumam par izvēlētu aktuālu problēmu Latvijas, Eiropas, cita pasaules reģiona vai valsts vēsturē; arheoloģijā, kultūras mantojumā un/vai tā aizsardzībā, vēstures palīgdisciplīnās u.c.;
- 2) problēmas izpēte ir jābalsta uz vēstures avotu un vēstures literatūras (historiogrāfijas) studijām, izmantojot atbilstošās pētniecības metodes;
- 3) darba struktūrai ir jānodrošina secīgs, loģisks un argumentēts problēmas risinājums zinātniskā valodā atbilstoši kursa darba mērķim un uzdevumiem, kas tika izvirzīti darba ievadā.

Bakalaura darbs ir bakalaura studiju programmas noslēguma darbs un to students izstrādā un aizstāv trešajā (neklāties programā – ceturtajā) studiju gadā. Tas apliecina studenta zinātniskā rakstu darba iemaņu apgūšanu – prasmi patstāvīgi izraudzīties, analizēt un kritiski izvērtēt vēstures avotus un literatūru, spēju brīvi rīkoties ar iegūtajām zināšanām, patstāvīgi izdarīt argumentētus secinājumus u.c.

Bakalaura darba novērtējuma **kritēriji**:

- 1) darba satura atbilstība izvēlētajam tematam, izvirzītajam mērķim un darba uzdevumiem; darba mērķa un veicamo uzdevumu formulējumu skaidrība un darba uzdevumu izpilde;
- 2) temata iztirzājuma dziļums;
- 3) prasme izdarīt pamatotus secinājumus, to argumentācija;

- 4) izmantoto avotu un literatūras kritisks vērtējums (nevis pārstāstījums);
- 5) jautājumu izklāsta loģiskums;
- 6) valoda;
- 7) darba tehniskais noformējums;
- 8) prasme darbu prezentēt (aizstāvēt) un izpētes temata pārzināšana.

Maģistra darbs ir patstāvīgs zinātnisks pētījums. Tam jāsaturs novitātes elementi, kas var izpausties gan patstāvīgā vēstures avota analizē, gan historiogrāfijas kritiskā izvērtēšanā, gan pamatojot jaunu zinātnisku pieeju.

Maģistra darba novērtējuma **kritēriji**:

- 1) darba satura atbilstība izvēlētajam tematam, izvirzītajam mērķim un darba uzdevumiem, darba uzdevumu izpilde;
- 2) apgalvojumu oriģinalitāte un izdarīto secinājumu patstāvība;
- 3) novitātes elementi;
- 4) izvēlēto pētniecības metožu pamatojums;
- 5) izmantoto avotu un literatūras kritisks vērtējums (nevis pārstāstījums);
- 6) prasme darbu prezentēt (aizstāvēt) un izpētes temata pārzināšana.

Kursa, bakalaura un maģistra darbu apjoms lielā mērā ir atkarīgs no temata, taču vēlams, lai kursa darbam tas nepārsniegtu 30 lapas A4 formātā, bakalaura darba tekstuālajā daļā (bez pielikumiem) no 50 līdz 60, bet maģistra darbā – ne mazāk par 60 lapām.

Par kursa un noslēguma darbu kvalitāti, izdarīto secinājumu zinātnisku pamatojumu, kā arī korektu darbu noformējumu un iesniegšanu noteiktajā termiņā ir atbildīgs autors.

2. Temata izvēle un apstiprināšana

Kursa darba un attiecīgi bakalaura darba tematu students var izvēlēties jebkurā Vēstures nodaļas studiju modulī atbilstoši savām interesēm un studiju programmas prasībām. Maģistra darba tematu studenti dažkārt izvēlas, jau turpinot iepriekšējos studiju gados aizsākto tēmas un problēmu pētniecību.

Izvēloties sev interesējošo pētniecības virzienu, studentam ir jāņem vērā arī avotu un literatūras pieejamība un apstrādes iespējas, kā arī svešvalodu zināšanas. Kopumā kursa darbu, bakalaura un maģistra darbu tematus ir vēlams saistīt ar aktuālām vēstures zinātnes tēmām un problēmām. Darbu virsrakstiem jābūt īsiem un precīziem un tiem jārosina radoša pieeja problēmas risinājumam.

Sekmīga noslēguma darba izstrādei studentam ir **ieteicams** jau pirmajā mācību gadā nopietni apdomāt un izvēlēties tēmu, kuras izpētei veltīt turpmākos studiju gadus.

Kursa darba un bakalaura darba tēmu students, iepriekš to saskaņojot ar izraudzīto zinātnisko vadītāju, piesaka attiecīgās katedras vadītājam adresētā iesniegumā (sk. 1. pielikumu) līdz kārtējā akadēmiskā gada 15. oktobrim. Maģistra studiju programmas studentiem maģistra darba tēma jāpiesaka pirmajā studiju gadā līdz 1. decembrim. Bakalaura un maģistra darba tēmu nosaukumiem pieteikumā ir jābūt tulkotiem arī angļu valodā. Tēma un darba zinātniskais vadītājs tiek apstiprināti attiecīgās katedras sēdē.

3. Darbu izstrādes posmi

Lai students sekmīgāk un savlaicīgāk izstrādātu kursa, bakalaura vai maģistra darbu, ir ieteicams ievērot darba uzrakstīšanas pakāpenību un konkrētus darba izpildes posmus.

Sākot strādāt pie izvēlētas tēmas pētniecības, studentam vispirms ir jāapzina pieejamie avoti un literatūra. Tālāk jāizvirza darba mērķis un uzdevumi, jāizveido darba struktūra (plāns), ko apstiprina darba zinātniskais vadītājs, un jāplāno darba izstrādes gaita. Tad seko darbs ar avotiem un literatūru un darba rakstīšana:

1. pirmās nodaļas iesniegšana darba zinātniskajam vadītājam, kurš sniegs padomus iesniegtā materiāla pilnveidošanai vai turpmākai rakstīšanai;
2. pārējā darba rakstīšana un rediģēšana;
3. darba pārlasīšana un labošana, pilnveidojot izklāsta stilu, secību, valodu un novēršot kļūdas, liekvārdību un atkārtojumus;
4. pabeigtā darba noformēšana.

Sekmīgu kursa, bakalaura un maģistra darba izstrādi ir grūti iedomāties bez regulāras sadarbības ar tā zinātnisko vadītāju, apspriežot darba rakstīšanas gaitu, problēmas un jautājumus.

4. Avotu un literatūras apzināšana

4.1. Avoti un literatūra

Norādījumus par to, kur meklējami avoti un literatūra izvēlētas tēmas pētniecībai, studentam var sniegt darba zinātniskais vadītājs.

Rakstītie **vēstures avoti** glabājas dažādos Latvijas arhīvos. Lielākie no tiem ir Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA) un Latvijas Valsts arhīvs (LVA). LVVA atrodami

valsts un pašvaldību, tiesu, kārtu, konfesiju, politisko un sabiedrisko organizāciju, uzņēmumu un citu juridisko personu, kā arī privātpersonu dokumenti no 1220. līdz 1945. gadam, bet LVA meklējami dažādi dokumenti Latvijas vēstures pētniecībai no 1940. gada.

Arhīvu materiālus var apzināt, izmantojot **arhīvu ceļvežus**, citus pārskatus par arhīvu fondiem un fondos esošo lietu jeb glabāšanas vienību aprakstus, kā arī **Centrālā fondu reģistra** datubāzi Latvijas Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas mājas lapā **www.arhivi.lv**.

Rakstot zinātnisko darbu par kultūras pieminekļiem (gan arheoloģijas, gan arhitektūras un mākslas), to saglabāšanu utml., vērtīgi dokumenti atrodami Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (VKPAI) Pieminekļu dokumentācijas centra arhīvā, kā arī **www.mantojums.lv**.

Pētot dažādus ar Latvijas arheoloģiju, etnoloģiju u.c. saistītus jautājumus, var izmantot arī LU Latvijas vēstures institūta Arheoloģisko un Etnogrāfisko materiālu krātuves un Latvijas Nacionālā Vēstures muzeja krājuma materiālus. Ņemot vērā pētāmās tēmas specifiku, students var meklēt rakstītos un arheoloģiskos avotus arī dažādos Latvijas (un ne tikai Latvijas) novadpētnieciskajos u.c. muzejos.

Apzinot izvēlētajā tēmas pētniecībai nepieciešamo vēstures **literatūru** – vēsturnieku monogrāfijas, rakstu krājumus, arī rakstus periodiskajos izdevumos (kas dažkārt izmantojami kā vēstures avoti) u.c., studentam darbu atvieglās katalogi un dažādi palīgrādītāji.

Mūsdienās literatūras meklēšanai ērti ir lietot **elektroniskos katalogus**. Pieejams ir, pirmkārt, astoņu Latvijas *Valsts nozīmes bibliotēku elektroniskais kopkatalogs*, kurā pamatā atspoguļoti izdevumi, kas bibliotēku krājumos nonākuši pēc 1990. gada. *Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) elektroniskajā katalogā* ir iekļauti visu bibliotēkas krājuma izdevumu apraksti, neatkarīgi no to izdošanas gada.

LNB mājas lapā **www.lnb.lv** ir atrodamas arī Nacionālās bibliogrāfijas, Bibliogrāfiskās un faktogrāfiskās u.c. datubāzes.

LU mājas lapas sadaļā „Bibliotēka” **<http://www.lu.lv/biblioteka/index.html>** Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzē ērti meklējamas ziņas par rakstiem periodikā.

Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas veidotajā kolekcijā "Periodika" (**www.periodika.lv**) ir iespēja elektroniskā veidā aplūkot 40 laikrakstus un žurnālus no 1895. līdz 1957. gadam latviešu, vācu un krievu valodās. Savukārt laikā no 1822.–1940. gadam simts dažādu laikrakstu (arī Jelgavā, Ventspilī, Valmierā, Limbažos, Latgalē u.c. izdoto) pilni teksti,

sakārtoti hronoloģiskā secībā, atrodami LNB E-Bibliotēkas Laikrakstu sadaļā *Mantojums - 1: Latvijas periodisko izdevumu saglabāšana*.

Bibliotēkās ir atrodami arī **alfabētiskie un sistemātiskie kartīšu katalogi**, pēc kuriem var atklāt, kādu autoru un kādas šo autoru grāmatas ir bibliotēkā, kad un kas tās ir izdevis un kāds ir to apjoms, vai arī kādas grāmatas ir bibliotēkas fondā par attiecīgo zinātņu nozari un jautājumu.

Neatsverams palīgs vēstures pētniekiem publicēto avotu un literatūras meklēšanā ir dažāda veida **rādītāji**, piemēram:

1) Latviešu [Latvijas] zinātne un literatūra [1763–1916, 1920–1936]: periodikā iespiesto rakstu rādītājs. Sast. Ģinters, A ... [u.c.]. Rīga, 1920-1997.

2) Latviešu periodika [1768–1945]: bibliogr. rād., 4 sēj. Sast. Egle, K. ...[u.c.]. Rīga: Zinātne, 1977–1995.

3) Benjamiņš, J. Latviešu trimdas izdevumu bibliogrāfija [1940–1991], 5.sēj. Sast. Benjamiņš, J. Stokholma: Daugava, [1968 - b.g.].

4) Latvijas preses hronika: nacionālās bibliogrāfijas rādītājs, kas iznāk reizi mēnesī un sniedz informāciju par Latvijā (Letikas daļā – arī ārpus tās) iznākošajām publikācijām neatkarīgi no to valodas un rakstības. Hronika sastāv no šādām daļām: Grāmatu hronika, Žurnālu un avīžu rakstu hronika (Analītika), Recenziju hronika un Letika (Latvija un latvieši pasaules presē).

Studentiem zinātniskā darba rakstīšanā var noderēt arī dažādu nozaru **enciklopēdijas, enciklopēdiskās vārdnīcas un rokasgrāmatas**.

Apzinot darba uzrakstīšanai nepieciešamos avotus un literatūru, studentiem vēlams atzīmēt visus svarīgākos avota un pētījuma apraksta elementus, kā arī bibliotēku katalogos norādītos darba šifrus. Tas aiztaupīs laiku un atvieglos pūles, lai saņemtu vajadzīgās grāmatas bibliotēkās un izveidotu galīgo darba avotu un literatūras sarakstu.

4.2. Darbs ar rakstītajiem vēstures avotiem

Darbs ar avotiem ir nozīmīgākais posms jebkurā zinātniskā pētījumā. Tā kā rakstītos vēstures avotus vēstures pētnieki izmanto visvairāk, tālākajā apskatā uzmanība ir veltīta tieši šim avotu veidam. Par darba specifiku ar pārējiem avotiem, piemēram, arheoloģiskajiem, jākonsultējas ar darba zinātnisko vadītāju.

Izmantoto avotu apzināšanas, vākšanas, apstrādāšanas un raksturošanas procesu ir jāatspoguļo katra kursa darba, bakalaura un maģistra darba avotu apskatā. Minētā darba daļa ļauj spriest par autora apgūtajām patstāvīgā darba iemaņām.

Jebkura avota raksturošanai ir nepieciešams noskaidrot **četrus svarīgākos parametrus**. Tie ir: avota autors, avota rašanās laiks, avota adresāts un avota mērķis. Ja šādi dati nav vispārzināmi un nav atrodamī kādos izdevumos, tos jācenšas noskaidrot, analizējot avotu. Avota autora noteikšana nenozīmē katreiz noskaidrot tikai tā radītāja vārdu, bet prasa raksturot arī tā sociālo piederību, „politiskos uzskatus” un nostāju notikumos, par kuriem vēsta viņa sastādītais avots. Avota rašanās laiks var būt noteikts arī robežās „no – līdz” vai „ne vēlāk”, „ne agrāk”. Sevišķi svarīgos gadījumos jācenšas noskaidrot ne tikai mēnešus un dienas, bet arī stundas un minūtes, kad radies viens vai otrs vēstures avots par aprakstīto notikumu. Avota rašanās laika noteikšana ir ļoti svarīga, jo palīdz precīzāk noteikt to procesu un notikumu loku, kuri ietekmēja avota autoru un viņa nostāju jautājumos, par ko vēsta avots. Līdzīgā kārtā nosakāms ir arī avota adresāts un mērķis. Ja studentam ir vairāki viedokļi šajos jautājumos, tie darbā obligāti izklāstāmi līdz ar attiecīgo argumentāciju. Gadījumā, ja vēstures literatūrā ir vairāki viedokļi par kādu jautājumu, autoram ir jāizsaka sava attieksme pret šiem viedokļiem. Analizējot avotu, ļoti svarīgi noteikt arī, vai tas ir pirmavots vai kādas citas pakāpes avots. Pēdējā gadījumā ir svarīgi konstatēt, uz kādu pirmavotu bāzes ir izveidots šis avots.

Avotu raksturojumā jāievēro dažādas attiecīgajam periodam vai attiecīgajai avotu grupai **piemītošās īpatnības**. Katrā periodā pastāv specifiskas uzrunas, ievada un nobeiguma formas; daudziem pat 19. gs. beigās un 20. gs. pirmajos gadu desmitos lietotajiem apzīmējumiem ir mainījusies nozīme, kaut arī paši apzīmējumi ir saglabājušies mūsdienu valodā. Novērtējot dokumentāros avotus, jāreķinās ar to, ka dokumenta parakstītājs ne vienmēr ir tā faktiskais sastādītājs (tas sevišķi attiecināms uz valsts vai lielu uzņēmumu dokumentiem), ka dažādas statistiskās ziņas šajos dokumentos radušās uz citu avotu pamata, tāpēc jācenšas tos noteikt. Īpatnējs stāvoklis ir ar dažādiem līgumiem, kas radušies divu vai vairāku pušu vienošanās rezultātā un daudzos gadījumos ir dažādu pretēju viedokļu un uzskatu kompromiss, tātad nav identiski ar to parakstītāju uzskatiem minētajā jautājumā. Izmantojot dažādus statistiskus krājumus, aptauju un skaitīšanu datus, jāievēro gan attiecīgie instrukīvie norādījumi, kurus ņēmuši vērā skaitīšanu un aptauju veicēji, gan tas, kā vietējās īpatnības piemērotas centralizētajām prasībām. Daudzos gadījumos šādas ziņas sniegtas materiālu krājumu ievada vai nobeiguma paskaidrojumos, paskaidrojošās piezīmēs utt. Visu minēto iemeslu dēļ zinātnisko darbu autoriem obligāti

jāiepazīstas ar izmantoto avotu krājumu ievada un nobeiguma piezīmēm un dažādiem pielikumos izdarītajiem paskaidrojumiem.

Apstrādājot avotus, jāatceras, ka sociālie un politiskie uzskati senajos laikos un viduslaikos bieži vien izpaudās reliģiskā formā. Rakstot darbu par sociālu vai politisku tēmu, ieteicams īsumā iepazīties ar attiecīgā laika kultūras vēsturi, valdošo pasaules uzskatu utt.

Izmantojot **literatūras pieminējumus** kā avotu seno laiku vēsturē, sevišķa vērība ir veltāma rokasgrāmatām un vārdnīcām mitoloģijā, jo antīkā literatūra lielā mērā bija saistīta ar mitoloģiskajiem priekšstatiem un tēliem. Viduslaiku literatūru, savukārt, ietekmēja kristīgā tradīcija.

Strādājot ar avotiem, svarīgi ir pievērst uzmanību īpašvārdu un **vēsturisko terminu** rakstībai. Šim nolūkam var izmantot svešvārdu un īpašvārdu pareizrakstības vārdnīcas, enciklopēdijas un arī latviešu valodā izdoto jaunāko literatūru (ieskaitot mācību grāmatas).

Izmantojot **preses izdevumus**, jāievēro, kādas sociālās vai politiskās grupas interesēs laikraksts vai žurnāls darbojies (darbojas), jānoskaidro redaktora un izdevēja nostāja un uzskati. Nedrīkst aizmirst, ka preses izdevumos ievieto oficiālus materiālus (iestāžu un organizāciju lēmumi, rīkojumi, norādījumi utt.), uz kuriem tāpat attiecināmas visas tās pašas prasības, kuras izvirzītas pārējam dokumentārajam materiālam. Parakstītie materiāli atsedz autoru uzskatus un nav pilnīgi identificējami ar preses izdevuma viedokli.

Izmantojot **atmiņas un memuāru literatūru**, jāņem vērā, vai atmiņu autors ir bijis notikuma aculiecinieks vai par to tikai dzirdējis no citas personas. Ja aprakstīto notikumu no atmiņu pierakstīšanas brīža šķir ilgāks laika posms, ziņas var būt nepilnīgas un neprecīzas. Jāievēro atmiņu autora stāvoklis un attieksme pret aprakstītajiem notikumiem laikā, par kuru stāstīts atmiņās, kā arī viņa tālākā darbība un stāvoklis laikā, kad atmiņas rakstītas. Noteikti ieteicams ņemt vērā iespējamās diskusijas, kas vēstures un citā literatūrā notikušas atmiņās aprakstīto notikumu un atmiņu uzrakstīšanas starplaikā – varbūt tās varēja iespaidot atmiņu autora uzskatu maiņu un personisko attieksmi pret aprakstītajiem notikumiem.

Viss iepriekš minētais pierāda, ar kādu rūpību jāizanalizē izmantojamais avots, norādot uz tā galvenajām īpatnībām un kritiski novērtējot tā izmantošanas iespējas.

Avotu materiālu var iedalīt arī **unikālos un masveida** avotos. Par unikālu uzskatāms ir tāds avots, kam nevaram atrast citu līdzīgu, vai arī tādu, kas netiek pakļauts statistiskiem salīdzinājumiem ar līdzīgiem avotiem. Visi pārējie avoti pēc savas dabas ir masveida avoti vai arī tiek apstrādāti kā masveida avoti. Piemēram, kādas noteiktas personas autobiogrāfija, kas

saglabājusies tās lietā, ir unikāls dokuments šīs personas biogrāfijas pētīšanā, bet masveida avots attiecīgās nozares, profesijas vai uzņēmuma darbinieku sastāva izpētē.

Masveida avotu izmantošana, pakļaujot to dažāda veida statistiskai analīzei, ir ļoti nepieciešama, jo tā plašāk un argumentētāk pamato pierādījumus.

Strādājot ar naratīvajiem (stāstošajiem) vēstures avotiem, vispirms jāiepazīstas ar visu avotu, tikai pēc tam var sākt tā sistemātisku apstrādi. Ieteicams sev atzīmēt un burtiski izrakstīt vai arī izklāstīt saviem vārdiem katru faktu, domu, izteicienu, kas atrodams avotā un, domājams, būs noderīgs tēmas izpētei.

4.3. Darbs ar zinātnisko literatūru

Zinātniskāka pieeja, strādājot pie vēstures jautājumu un problēmu pētniecības, ir iepazīties ar vēstures literatūrā paustajām atziņām un viedokļiem tikai pēc tam, kad par interesējošo tēmu ir savākts, izvērtēts un sistematizēts viss nepieciešamais avotu materiāls. Pretējā gadījumā students var nonākt izlasītās literatūras ietekmē, piemēram, saredzēt avotos to, ko izlasīja literatūrā, un sekot literatūrā atrodamajām atziņām, kas var būt kļūdainas, strīdīgas un pretrunīgas. Tā rezultātā students neizteiks savas domas (bet izteikt tās ir viens no zinātniskā darba pamatnoteikumiem) un darbs zaudēs radoša un zinātniska sacerējuma elementus. Tomēr ne vienmēr šāda secība ir iespējama.

Iesākumā no visa plašā literatūras klāsta ir jāizdala nozīmīgākie darbi, kuriem jāpievērš vislielākā uzmanība. Ieskatu par pētījumu var iegūt no pašas grāmatas – tajā ievietotas īsas anotācijas. Arī grāmatas ievadā, nobeigumā un satura rādītājā var atrast pieturas punktus par tās vai citas publikācijas noderīgumu. Ievadā autors parasti formulē publikācijas mērķi, bet nobeigumā sniedz galveno atziņu kopsavilkumu.

Tālāk ir ieteicams izlasīt atsevišķu nodaļu un apakšnodaļu nobeigumus, kur parasti tēzu veidā ir izteiktas galvenās atziņas. Ir vērts ielūkoties arī izmantoto avotu un literatūras apskatā, jo tajā var uzzināt, kādus materiālus autors darbā ir izmantojis un kādas problēmas un tēmas apskatījis. Arī avotu un literatūras saraksts publikācijas beigās var sniegt svarīgu informāciju. Teiktais attiecināms ne tikai uz monogrāfijām, bet arī uz rakstiem.

Liela uzmanība ir jāpievērš zinātniskā aparāta (atsauču) sistēmai. Atsauces ir sava veida šifrs, no kā var uzzināt, kāda literatūra un kāda avotu bāze darbā ir tikusi izmantota. Atsauces arī atklāj, vai darba autors ir izstudējis jaunāko literatūru.

Zinātnisko pētījumu lasīšanas mērķis darba rakstīšanas procesā var būt dažāds. Lasītāju var interesēt gan darbā publicētais fakto materiāls, gan atziņas un secinājumi, gan lietotie metodiskie paņēmieni.

Dažreiz nepieciešams un noderīgs ir viss, kas ietverts grāmatā vai rakstā. Tāpēc materiālu vākšana, strādājot ar grāmatu, var būt dažāda. Vislabāk materiāla atlasi sākt tad, kad grāmata jau vienreiz ir izlasīta. Pētījumi jāizstudē ļoti rūpīgi, izrakstot visu, kas ir nepieciešams. Labam konspektam ir jāietver trīs pamatelementi:

- 1) svarīgāko fakto fiksējums;
- 2) šo fakto apstrāde un analīze;
- 3) atziņas, kas izriet no fakto apstrādes un sintēzes.

Strādājot pie bakalaura vai maģistra darba, izmantotās literatūras klāsts būs daudz plašāks un līdz ar to darbs ar literatūru – daudz apjomīgāks, nekā rakstot kursa darbu. Tas studentam jāņem vērā, plānojot darba rakstīšanai nepieciešamo laiku.

5. Kursa darbu, bakalaura darbu un maģistra darbu struktūra un saturs

Kursa, bakalaura un maģistra darbos norādītajā secībā ir jāietver šādas daļas: titullapa, anotācija, satura rādītājs, apzīmējumu saraksts (ja tie darbam nepieciešami), ievads, avotu un literatūras apskats, nodaļas ar apakšnodaļām, secinājumi, izmantoto avotu un literatūras saraksts, pielikumi (ja tie darbam nepieciešami) un dokumentārā lapa (bakalaura un maģistra darbiem).

Titullapu noformē atbilstoši paraugam 2. pielikumā.

Anotāciju sagatavo divās valodās – latviešu un angļu valodā. Pēc saskaņošanas ar programmas direktoru var sagatavot arī papildu anotāciju kādā citā Eiropas Savienības oficiālajā valodā. Anotācijā izklāsta problēmas būtību, pētījuma mērķus, raksturo iegūtos rezultātus. Anotācijas apjoms ir noteikts līdz 850 zīmēm, ieskaitot intervālus.

Satura rādītājā iekļauj visu darba nodaļu un apakšnodaļu virsrakstus, sākot ar ievadu un beidzot ar izmantoto avotu un literatūras sarakstu (vai pielikumiem), to numerācijas secībā un norādot atbilstošās lapas numuru. Lapas numurē ar arābu cipariem.

Satura rādītāja paraugs ievietots 3. pielikumā.

Apzīmējumu sarakstā iekļauj darbā lietotos saīsinājumus, ja tādi ir.

Ievadā studentam ir jāpamato temata izvēle, aktualitāte un zinātniskais nozīmīgums, jāsniedz ieskats pētāmajā problēmā, jāmin un jāpamato darbā apskatītā laika hronoloģiskās

robežas, skaidri jāformulē darba mērķis un uzdevumi šī mērķa sasniegšanai, kā arī jāpamato darba struktūra. Maģistra darbā jānorāda arī pētījumā izmantotās metodes.

Temata nozīmīgumu var pamatot, ņemot vērā aktuālu zinātnisku, politisku u.c. jautājumu izpēti dziļumu vēstures literatūrā, kāda izcila notikuma gadadienu vai arī, saistot to ar historiogrāfijas problēmām, norādot, ka tas vēl nav (vai ir nepietiekami) izpētīts, vai arī tendenciozi izvērtēts. Temata izpēti nepieciešamību var pamatot arī ar tā nozīmi attiecīgā vēstures perioda sabiedriskajā, ekonomiskajā vai politiskajā attīstībā utml.

Darba mērķa formulējumam ir jābūt īsam, konkrētam un precīzam. Tas dod iespēju pareizi noteikt un saprast darba izpēti objektu. Darba uzdevumiem ir jābūt vairākiem un tiem jāpārāda, kas darba autoram pētniecības gaitā ir jāveic, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

Pamatojot darba struktūru, ir jānorāda, kāpēc izvēlēti ir tie vai citi plāna jautājumi. Ja darba temats ir plašs, obligāti jāierobežo to jautājumu loks, kurus darbā izskatīs.

Avotu un literatūras apskatu vienmēr iesāk ar izmantoto avotu raksturojumu. Sākumā vēlams norādīt avota tipu, izcelšanos, valodu, autoru, avota raksturu, nozīmi utt. Sevišķa uzmanība jāpievērš avota ticamības pakāpes noskaidrošanai. Ja darbā tiek izmantoti publicētie avoti, ir jānorāda to izdošanas laiks, kvalitāte, izdevumu un tulkojumu atšķirības.

Avotu apskata nobeigumā ieteicams raksturot, kādas darba metodes autors lieto, lai sasniegtu izvirzīto mērķi. Piemēram, lai izkristalizētu pētāmā jautājuma objektīvo būtību un iegūtu precīzu faktu materiālu, var izmantot dažādu avotu tiešās salīdzināšanas metodi. Salīdzinot dažādu avotu sniegto informāciju par kādu jautājumu, mēs varam izdarīt pareizus secinājumus, atklāt kļūdas un novērst nepilnības. Lai no lielā materiālu klāsta, kāds parasti ir autora rīcībā, atlasītu nepieciešamo, izmanto analīzes metodi. Savukārt, lai izdarītu nepieciešamos secinājumus, ko dod savāktie materiāli, analīzes rezultāti ir jāsinetē. Strādājot ar skaitlisko materiālu, autoram jāmēģina to padarīt pārskatāmu, apkopojot to tabulās un attēlojot rezultātus grafiski. Arvien plašāku atzinību vēsturnieku aprindās iegūst matemātisko metožu lietojums (korelācijas koeficienta aprēķināšana, klāsteru metode u. c.).

Atkarībā no temata specifikas, daļu uzdevumu, kas saistīti ar avotu analīzi, var risināt darba pamatnodaļās, avotu apskatā minot tikai to vispārīgu raksturojumu.

Veidojot avotu un literatūras apskatu, tā daļas obligāti ir jānodala.

Analizējot izmantoto literatūru, jāatceras, ka jāraksturo ir nevis visi izlasītie darbi, bet gan tikai nozīmīgākie. Literatūras vērtējumu var veikt gan pēc hronoloģiskā principa, t.i., raksturot darbus pēc to uzrakstīšanas laika, gan pēc valstīm, kurās darbi tikuši publicēti, gan pēc problēmu principa. Darbus var analizēt arī pēc to nozīmīguma tēmas izpētē.

Vēsturnieku darbi (monogrāfijas, žurnālu raksti u.c.) jāanalizē, ievērojot kursa darba, bakalaura vai maģistra darba mērķus. Piemēram, ja darba mērķis ir pētīt Latvijas Republikas izglītību un kultūru no laikā 1918.–1940. gadam, tad, raksturojot darbu „20. gadsimta Latvijas Vēsture. II: Neatkarīgā valsts. 1918–1940”, ir jāanalizē galvenokārt tā darba daļa, kas attiecas uz pētāmajiem jautājumiem.

Raksturojot kādu darbu, ir jānorāda ne tikai, kādi notikumi un parādības tajā aprakstīti, bet arī tas, kā autors tos vērtē, kāda ir viņa koncepcija. Analizējot un salīdzinot darbu ar citiem pētījumiem, jāatklāj, ko principiāli jaunu tas devis tēmas izstrādē un darba mērķa sasniegšanā, kā arī jāparāda atšķirības dažādu vēsturnieku uzskatos minēto notikumu vai parādību vērtējumā.

Sniedzot izmantotās literatūras vērtējumu, ir jāraksturo arī darba autora izmantoto avotu klāsts, to nozīme attiecīgo koncepciju formulējumos, un jānorāda, cik dziļi un pamatoti tie izanalizēti. Ja students savā darbā izmanto tos pašus avotus un atklāj iepriekšējos darbos pieļautās analīzes nepilnības, tās jādara zināmas. Raksturojot izmantoto literatūru, studentam jāmin, kādos vēsturiskos apstākļos darbs ticis uzrakstīts. Piemēram, 20.gs. 40. gadu beigās un 50. gados („Aukstā kara” periodā) izdotajos vēsturnieku darbos atsevišķi formulējumi atšķirsies no nostādnēm pētījumos, kas sarakstīti un publicēti 20.gs. 80. gadu beigās, 90. gados vai 21. gadsimtā.

Vērtējot gan avotus, gan literatūru, obligāti jānorāda, kāda ir katra nozīme darba izstrādāšanā un izvirzītā darba mērķa sasniegšanā.

Nodaļas ar apakšnodaļām veido kursa, bakalaura un maģistra darbu pamatdaļu, kurā secīgi ir atspoguļots apskatāmās tēmas un problēmas pētījums. Var arī pieņemt, ka katrā nodaļā un apakšnodaļās tiek apskatīts viens no darbā ievirzītajiem uzdevumiem – tā gaita un iegūtie rezultāti.

Katrai nodaļai un apakšnodaļai ir jādod virsraksts, kuram ir precīzi jāatbilst tās saturam. Kaut gan katrā nodaļā ir atspoguļots kāds pētāmās problēmas aspekts, tai ir jābūt organiski saistītai gan ar darba virsrakstu, gan citām nodaļām, t.i., katrai nākošajai nodaļai jābūt iepriekšējās loģiskam turpinājumam. Tātad obligāti ir jāpanāk, lai visam darbam vītos cauri tā pamatdoma. Darbs ir jāraksta zinātniskā valodā, lietišķi, bez liriskām atkāpēm un frāzainības. Materiāls ir jāizklāsta pareizā secībā, loģiski un saprotami. Rūpīgi jāpārbauda, vai tekstā nav gramatikas un stila kļūdu, kā arī nevajadzīgas atkārtotības. Darbā nav ieteicams lietot pārmērīgi daudz citātu. Tie lietojami gadījumos, kad tie ir sevišķi nozīmīgi

un absolūti nepieciešami domas precīzai pamatošanai. Pārējos gadījumos attiecīgo domu labāk atstāstīt saviem vārdiem. Katra nodaļa jānoslēdz ar iegūtajiem secinājumiem.

Secinājumos, salīdzinājumā ar secinājumiem katras nodaļas nobeigumā, tiek izteikti plašāki vispārinājumi, sniegts analizētā procesa un parādību novērtējums, kā arī slēdzieni, kas izriet no visa darba satura. Secinājumos arī jāatspoguļo jaunais, ko autors devis tēmas izpētē un jānorāda turpmākie pētījuma virzieni. Nedrīkst atkārtoties un vēlreiz pārrakstīt nodaļu beigās dotos secinājumus.

Izmantoto avotu un literatūras sarakstā ir jānorāda visi darbā izmantotie avoti un literatūra. Tā sastādīšana, kā arī avotu un literatūras bibliogrāfiskā apraksta veidošana sīkāk apskatīta nodaļās „Avotu un literatūras saraksta sastādīšana” un „Bibliogrāfisko norāžu veidošanas piemēri”.

Pielikumos iekļauj darbā izmantotos palīgmateriālus: avotu tekstus vai to fragmentus, statistiskās tabulas, zīmējumus, shēmas, kartes, savāktās atmiņas, intervijas, fotogrāfijas u.c., obligāti norādot avotu, no kurienes tie ņemti. To uzdevums ir palīdzēt labāk īstenot darba pamatmērķi. Pielikumu apjoms un noformēšanas veids jāaskaņo ar darba zinātnisko vadītāju.

Dokumentārā lapa ietver sekojošas ziņas:

- 1) darba nosaukumu, fakultāti;
- 2) autora apliecinājumu, ka darbs veikts patstāvīgi, ka darbā izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un ka darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai;
- 3) vadītāja rekomendāciju darba aizstāvēšanai;
- 4) atbildīgās personas atzīmi par darba iesniegšanu;
- 5) recenzenta/u datus (vārds, uzvārds, amats, zinātniskais grāds);
- 6) darba vērtējumu.

Dokumentāro lapu noformē atbilstoši paraugam 4. pielikumā. Saturā tā nav jānorāda un jānumurē.

6. Avotu un literatūras saraksta sastādīšana

Avotu un literatūras sarakstā ievieto visus kursa, bakalaura vai maģistra darbā izmantotos avotus un literatūru tajā valodā, kādā tie sarakstīti. Ja sarakstā ievietojamā darba nosaukums ir krievu valodā, bet datoram nav krievu, respektīvi, kirilicas burtu, tad nosaukuma atveidošanai var izmantot latīņu burtus pēc 5. pielikumā ievietotā parauga. Šādā

gadījumā šī sistēma jālieto, arī veidojot atsauces uz krievu valodā rakstītajiem avotiem un literatūru.

Pastāv vairāki veidi, kā sakārtot bibliogrāfisko norāžu sarakstu, tomēr biežāk izmantots tiek avotu un literatūras saraksta alfabētiskais kārtojums. Tajā avoti un literatūra tiek sarindoti alfabēta secībā pēc autora uzvārda vai darba nosaukuma pirmā burtā, ja autors nav zināms, vai arī, norādot avotus vai literatūru, kuru nosaukums sākas ar skaitli, un arhīvu fondus, – skaitliskā secībā.

Avotu un literatūras sarakstu ievada tālāk lietoto saīsinājumu atšifrējums, piemēram, LVVA – Latvijas Valsts vēstures arhīvs; LNVN – Latvijas Nacionālais Vēstures muzejs u.c. Sarakstā vispirms norāda avotu un literatūras nosaukumus, kuri sākas ar skaitli (-liem), tad seko latīņu alfabēts, kurā iekļauti arī citu valodu (t.sk., latviešu) alfabēti, kas radušies uz latīņu valodas bāzes, un noslēgumā – avoti un literatūra slāvu u.c. alfabētā.

Sarakstu parasti sadala apakšnodaļās: 1) avoti un 2) literatūra, kuras arī parasti tiek iedalītas sīkāk. Avotu sarakstā sākumā norāda npublicētos avotus, atsevišķi uzskaitot, piemēram, Latvijas Valsts arhīva (LVA), Latvijas Valsts vēstures arhīva (LVVA), Latvijas Nacionālā Vēstures muzeja (LNVN), Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (VKPAI) Pieminekļu dokumentācijas centra u.c. avotus, un pēc tam publicētos avotus –vēstures avotu tekstus, pētāmajā laika posmā izdotās grāmatas, brošūras vai rakstus kādos periodiskajos izdevumos. Literatūras sarakstā uzskaita monogrāfijas, žurnālu un avīžu rakstus, zinātnisku konferenču materiālus, recenzijas u.c. par pētāmo tēmu. Arī katrā avotu un literatūras saraksta apakšnodaļā jāievēro alfabētiskā vai skaitliskā secība (atkarībā no avota vai literatūras veida). Arī viena autora vairākus darbus uzskaita alfabētiskā secībā pēc darbu nosaukumiem. Izziņu materiālus (enciklopēdijas, rokasgrāmatas, vārdnīcas u. tml.) var izdalīt kā atsevišķu apakšnodaļu „Uzziņu literatūra”. Saraksta noslēgumā tiek norādīti elektroniskie informācijas avoti.

Avotu un literatūras sarakstā ievietotie materiāli ir jānumurē.

Izmantoto avotu un literatūras bibliogrāfisko aprakstu piemēri skatāmi 8. nodaļā.

7. Atsauces, citāti, piezīmes un to atveide

Atsauce ir īsa norādes forma, ko lieto, lai parādītu, ka izmantots ir cita autora darbs vai ideja. Tā arī ļauj konstatēt, no kāda izdevuma ņemta ideja vai citāts, kā arī noteikt tā atrašanās vietu (lappusi vai lapu) šajā avotā.

Uz izmantotajiem avotiem un literatūru jāatsaucas (jānorāda bibliogrāfiskā norāde) gadījumos, kad tekstā:

- 1) minēts citāts;
- 2) dots skaitlisks materiāls;
- 3) pieminēts vai aprakstīts kāds piemērs vai vienreizējs gadījums, kas nav vispārzināms;
- 4) izklāstīts kādas personas teiktais vai uzskati;
- 5) ir pieminēts kāds avots, zinātnisks pētījums, raksts.

Atsauce nav nepieciešama vispārzināmai idejai vai izteicienam, kura autors nav identificējams. Gadījumos, kad rodas šaubas par atsaucē nepieciešamību, jāizšķiras par labu atsaucē veidošanai. Citātam ir jābūt iekļautam pēdīnās. Ja tajā ir izdarītas kādas izmaiņas, tām jābūt norādītām ar divpunkti (...). Atsevišķu vārdu izmaiņa cita autora tekstā nedod tiesības pretendēt uz šo tekstu kā paša radītu. Pastarpinātas citēšanas gadījumos jānorāda gan citāta (vai idejas) tiešais autors, gan arī šā autora darbs, no kura šis citāts ņemts.

Pastāv vairākas atsauču atveides sistēmas. Kursa darbu, bakalauru darbu un maģistra darbu izstrādē vēsturē pieņemt lietot zemsvītras atsaucē. Tās novieto katras lapas apakšējā daļā zem svītras, numurējot pieaugošā secībā katras lapas robežās vai arī vienlaidus visa darba ietvaros, lietojot funkciju *Footnote*. Atsaucēs tiek izmantota valoda, kurā ir uzrakstīts avots vai literatūra.

Zemsvītras atsaucēs var tikt ietvertas arī **piezīmes**, lai sniegtu papildus vai paskaidrojošas ziņas par darbā pieminētu personu, faktu utml., un tādējādi atslogotu darba pamattekstu. Atsaucēm un piezīmēm parasti tiek lietota viena kopēja numerācija.

Veidojot atsauci un piezīmi, tekstā aiz citāta, fakta vai domas izklāstījuma jāraksta atsaucē numurs, paceļot to virs rindas:

... 1995. gadā¹ ...

Lappuses beigās zem svītras jāatkārto attiecīgais cipars un jāsniedz avota vai literatūras **bibliogrāfiskais apraksts** tādā veidā, kā norādīts nākamajā nodaļā „Bibliogrāfisko norāžu veidošanas piemēri”. Ja autors atsaucas uz darbu kopumā, tad atsaucē jānorāda visi bibliogrāfiskā apraksta elementi un kopējais lappušu skaits. Šādos gadījumos vispirms minams skaitlis (punkts aiz tā nav jāliek) un pēc tam latviešu valodā lpp./lp., angļu valodā p. (ar mazo burtu), krievu valodā c. (ar mazo burtu), vācu valodā S. (ar lielo burtu) utt. Ja citēta tiek dokumenta daļa, minēts kāds fakts, persona utt., atsaucē jānorāda tikai attiecīgā lappuse vai lappuses – latviešu valodā lpp./lp.; angļu valodā P. (ar lielo burtu); krievu valodā C (ar lielo burtu), no kuras šī informācija iegūta.

Ja vienā atsaucē ir jāatsaucas uz vairākām lappusēm, tad starp pirmo un pēdējo lappusi liek domu zīmi; ja lappuses neseiko viena otrai – komatu:

3.–5. lpp.

3., 7., 10. lpp.

Ja vienā atsaucē jānorāda vairāki sējumi vai arī vairāki darbi, tos vienu no otra atdala ar semikolu:

1. sēj., 75. lpp.; 2. sēj., 104. lpp.

Bērziņš, V. (atb. red.). *20. gadsimta Latvijas vēsture. II: Neatkarīgā valsts. 1918–1940.* Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2003. 1022 lpp.; Bleiere, D. u.c. *Latvija Otrajā pasaules karā (1939–1945).* Rīga: Jumava, 2008. 582 lpp.

Ja tekstā ir minēts kādas grāmatas vai raksta autors un nosaukums, atsaucē tie ir jāatkārto, piemēram:

Tekstā:

Darbā „Kārļa Ulmaņa dzīve”² E. Dunsdorfs raksta ...

Parindē:

² Dunsdorfs, E. *Kārļa Ulmaņa dzīve ...* utt.

Ja tekstā tiek pārstāstīta monogrāfijas satura daļa vai atsevišķa epizode, šādā gadījumā atsauce lietojama sekojoši:

Igaunu valstsvīrs Augusts Reis savā monogrāfijā „The Drama of the Baltic Peoples” par politisko situāciju 1918. gadā Baltijā raksta, ka „Dzelzs divīzija” tika formēta galvenokārt no vācu armijas sestā rezerves korpusa, kas toreiz bija stacionēts Latvijā, brīvprātīgajiem kareivjiem un virsniekiem.¹

Parindē:

¹ Rei, A. *The Drama of the Baltic Peoples*, 2nd ed. Finland: Kirjastus Vaba Eesti, 1972. P.61.

Krievu vēsturnieks Aleksandrs V. Šubins, analizējot faktorus, kādēļ PSRS piedzīvoja smagu sociālu krīzi 80. gadu sākumā, min, ka padomju sabiedrība vairs nebija idejiski vienota.¹

Parindē:

¹ Шубин, А. В. *Парадоксы перестройки. Упущенный шанс СССР.* Москва: Вечеб, 2005. С. 14.

Ja tekstā citēta tikai daļa no kāda teksta, papildinot ar rakstītāja veidoto teikumu, jālieto pēdiņas, iesākot citēt, un jāliek atsauce aiz pēdiņām. Piemēram:

Alans Palmers norāda, ka kopumā „holandieši guva lielākus panākumus nekā angļi, apdraudot Hanzas tvērienu pār tirdzniecību Baltijā”¹, un arī Rīgas tirgotājiem ciešāki sakari izveidojās ar holandiešu, nevis angļu tirgotājiem.

Parindē:

¹ Palmers, A. *Baltijas jūras tautu un valstu vēsture*. Rīga: Atēna, 2005. 85. lpp.

Ja atsaucas uz rakstu, kas ievietots žurnālā vai avīzē, un tekstā piemin autoru un nosaukumu, tad bibliogrāfiskās ziņas, kuras minētas tekstā, parindē otrreiz neatkārtoti. Piemēram:

Tekstā:

Rakstā „Vācu pētnieki par Spāniju un Latīņameriku” Z. Ķimene atzīmē, ka pēdējā laikā LU Vēstures un filozofijas fakultātes vēstures specialitātes studenti pastiprināti interesējas par Spāniju un Iberoameriku.¹

Parindē:

¹ *Latvijas vēsture*, 1995, Nr. 1, 80. lpp.

Ja tekstā dots citāts, kas aizgūts nevis no oriģināla, bet no kāda cita izdevuma, tad atsaucē jāraksta *Citēts pēc*: un jādod attiecīgā izdevuma bibliogrāfiskais apraksts.

Atsauču saīsināšanas iespējas

Veidojot atsauces, obligāti jāievēro sekojošs noteikums: atsaucoties **pirmo reizi** uz avotu vai literatūru, ir **nepieciešama pilna atsauce**, t. i., jāsniedz avota vai literatūras **pilns bibliogrāfiskais apraksts**. Atsaucēm atkārtojoties, tās mēdz īsināt.

Pastāv vairāki atsauču saīsināšanas veidi:

1) Turpmākajās atsaucēs min tikai autoru, darba nosaukumu un lappusi.

Piemēram:

Pilna atsauce:

Cerūzis, R. *Vācu faktors Latvijā (1918–1939). Politiskie un starpnacionālie aspekti*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2004. 244 lpp. (vai: 27. lpp., ja jānorāda lpp., no kuras ņemts citāts vai doma).

Saīsināta atsauce:

Cerūzis, R. *Vācu faktors Latvijā (1918–1939). Politiskie un starpnacionālie aspekti*, 27.lpp.

- 2) Ja darba nosaukums ir garš, atkārtotajās parindēs lieto daudzpunkti vai arī darba nosaukuma vietā raksta *Citētais darbs*:

Cerūzis, R. *Vācu faktors Latvijā... 27. lpp.*

Cerūzis, R. *Citētais darbs, 27. lpp.*

- 3) Ja uz vienu un to pašu darbu jāatsaucas ļoti bieži, var lietot nosacītu saīsinājumu, proti, pēc pirmās atsaucē ar pilno aprakstu iekavās raksta *turpmāk* un norāda saīsinājuma veidu, piemēram, tikai autora uzvārdu:

Cerūzis, R. *Vācu faktors Latvijā (1918–1939). Politiskie un starptautiskie aspekti*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2004. 244 lpp. (Turpmāk: Cerūzis, R.)

Piezīme: saīsinātajā atsaucē tikai autora uzvārdu drīkst norādīt vienīgi tādā gadījumā, kad ir izmantots **tikai viens** šī autora darbs. Pretējā gadījumā nebūs skaidrs, par kuru darbu ir runa.

- 4) Veidojot atsauci dokumenta sastāvdaļai (piemēram, žurnāla rakstam), var neuzrādīt:

a) darba nosaukumu (vai kādu citu sastāvdaļu), taču šajā gadījumā noteikti jāmin lappušu numuri, kurās raksts ievietots.

Piemēram:

Pilna atsauce:

Pētersone, V. Rīgas pilsētas pārvalde Katrīnas II reformu laikā (1783–1796). *Latvijas Arhīvi*, 1994, Nr.3, 18.–24.lpp.

Saīsināta atsauce:

Pētersone, V. *Latvijas Arhīvi*, 1994, Nr.3, 18.–24.lpp.

b) lappušu numurus, bet noteikti jāmin darba pamatnosaukums un ziņas par izdevumu.

Piemēram:

Saīsināta atsauce:

Pētersone, V. Rīgas pilsētas pārvalde Katrīnas II reformu laikā (1783–1796). *Latvijas Arhīvi*, 1994, Nr.3.

5) Ja atsauce parindē minēta tikai tāpēc, lai norādītu uz citātu, kas pieminēts tekstā, atsaucē var neuzrādīt darba lappušu kopskaitu, bet noteikti ir jānorāda lappuses, no kurām citāts ņemts:

Eko, U. (sast.). *Neglītuma vēsture*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2008. 41. lpp.

6) Ja tekstā tiek atkārtoti izmantots viens un tas pats avots vai literatūra vienas lapas ietvaros, tad sekojošās atsaucēs latviešu valodā jāraksta „Turpat” un jānorāda attiecīgā lappuse:

Turpat, 27.lpp.

Ja turpmākajās atsaucēs atkārtojas arī tā pati lappuse, tā otrreiz nav jāuzrāda:

Turpat, 27.lpp.

Turpat.

Ja atkārtotajā atsaucē jāatsaucas uz citu tā paša darba sējumu, aiz vārda „Turpat” jānorāda gan sējums, gan attiecīgā lappuse:

Turpat, 2. sēj., 15. lpp.

Lai norādītu avotus, kuri tieši nav izmantoti, pieļaujamas atsauces, kas sākas ar: Sk. arī:..., Sīkāk sk.:...

8. Bibliogrāfisko norāžu veidošanas piemēri

Grāmata. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis/iniciāli. *Grāmatas nosaukums*. Izdošanas vieta: Izdevniecība, gads. Izmantotā lappuse vai lappuses.

Šnē, A. *Sabiedrība un vara: sociālās attiecības Austrumlatvijā aizvēstures beigās*. Rīga: Inteleks, 2002. 202.–205. lpp.

Straube, G. *Latvijas brāļu draudzes diārijs (jaunākais noraksts) jeb Hernhūtiešu brāļu draudzes vēsture Latvijā*. Rīga: N.I.M.S., 2000. 317 lpp.

Potašenko, G. *Multinational Lithuania: history of ethnic minorities*. Kaunas: Šviesa, 2008. P. 67.

Clearwater, B. *The Rothko book*. London: Tate, 2006. 222 p.

Maier, B. *Die Kelten: ihre Geschichte von den Anfängen bis zur Gegenwart*. München: Beck, 2003. S. 248.

Gall, L. *Bürgertum in Deutschland*. Berlin: Siedler, 2000. 635 S.

Керенский, А. *Россия в поворотный момент истории*. Москва: Центрполиграф, 2006. С. 212–213.

Тюменцев, И. О. *Смутное время в России начала XVII столетия: движение Лжедмитрия II*. Москва: Наука, 2008. 685 с.

Ja grāmatai ir divi vai vairāk autori, tad min abus vai visus trīs, viņu uzvārdus atdalot ar komatu. Ja ir vairāk nekā trīs autori, tad pēc pirmā uzvārda var norādīt u.c. (latviešu valodā); etc. (angļu valodā); u. a. (vācu valodā); et al. (latīņu valodā).

Dunsdorfs, E., Spekke, A. *Latvijas vēsture, 1500–1600*. Stokholma: Daugava, 1964. 812 lpp.

Feldmanis, I., Stranga, A., Virsis, M. *Latvijas ārpolitika un starptautiskais stāvoklis (30. gadu otrā puse)*. Rīga: Latvijas Ārpolitikas institūts, 1993. 364. lpp.

Benesh, Z. etc. *Facing history: the evolution of Czech-German relations in the Czech provinces, 1848–1948*. Prague: Gallery, 2002. P. 19.

Hettling, M. et al. *Eine kleine Geschichte der Schweiz: der Bundesstaat und seine Traditionen*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1998. S. 45.

Ле Гофф, Ж., Трюон, Н. *История тела в Средние века*. Москва: Текст, 2008. С. 14–15.

Ja grāmatai ir divas izdošanas vietas, tās jāmin abas, atdalot ar semikolu. Ja to ir vairāk kā trīs, tad aiz pirmās izdošanas vietas, liekot daudzpunkti un izmantojot kvadrātiekavas, var norādīt u.c. (latviešu valodā); etc. (angļu valodā); u. a. (vācu valodā); et al. (latīņu valodā).

Bartlett, R. *The hanged man: a story of miracle, memory, and colonialism in the Middle Ages*. Princeton; Oxford: Princeton University Press, 2004. 168 p.

Bernstein, M. *The Great Depression: delayed recovery and economic change in America, 1929-1939*. Cambridge ... [et al.]: Cambridge University press, 1989. P. 14–15.

Arnold, W. V. *The illusion of victory: fascist propaganda and the Second World War*. New York ... [etc.]: Peter Lang, 1998. P. 45–48.

Selart, A. *Livland und die Rus' im 13. Jahrhundert*. Köln ... [u. a.]: Böhlau, 2007. S. 120–122.

Ja grāmatai ir vairāki sējumi, daļas vai laidieni, tie jāmin aiz nosaukuma, apzīmējot ar arābu cipariem un saīsinājumiem – sēj. (latviešu valodā); Vol. (angļu valodā); Bd., T. (vācu valodā); Т., Вып., Ч. (krievu valodā). Ja šie vārdi grāmatā nav minēti, skaitli raksta bez apzīmējuma. Pirms šīm ziņām liek komatu.

Ralfs, F. L. u.c. *Pasaules civilizācijas: to vēsture un kultūra*, 2. sēj.: Viduslaiki. Rīga: RaKa, 1999. 265 lpp.

Caune, A. (atb. red.). *Senā Rīga: pētījumi pilsētas arheoloģijā un vēsturē*, 3. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2001. 510 lpp.

Farrar-Hockley, A. *The British part in the Korean War: official history*, Vol. 2. London: HMSO, 1995. P. 98.

Winkler, A. *Der lange Weg nach Westen*, Bd. 1: Deutsche Geschichte vom Ende des Alten Reiches bis zum Untergang der Weimarer Republik. München: Beck, 2001. 652 S.

Усов, В. Н. *История КНР: учебник*, Т. 1: 1949–1965 гг. Москва: АСТ: Восток-Запад, 2006. С. 39.

Raksts krājumā. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis. Raksta nosaukums. Grām.: (vai In.; vai В кн.; ja darbs ir svešvalodā). Sastādītājs/sastādītāji (redaktors/redaktori), saīsinot: sast. vai red. (latviešu valodā); ed., daudzskaitlī – eds. (angļu valodā); Hg. (vācu valodā); (ред.) krievu valodā. *Grāmatas nosaukums.* (Sērija). Izdošanas vieta: Izdevniecība, gads. Izmantotā lappuse vai lappuses.

Lūsēns, M. Daugavas labā krasta izbūve Rīgas pilsētā 15.–18. gs. Grām.: Virse, I. (sast.). *Latvijas arheoloģija. Pētījumi un problēmas: rakstu krājums* (Latvijas Vēstures muzeja raksti: arheoloģija, numismātika, antropoloģija, paleobotānika, Nr. 8.). Rīga: N. I. M. S., 2002. 112. lpp.

Cohen, S. F. Bolshevism and stalinism. In: Tucker, R. C. (ed.). *Stalinism: essays in historical interpretation*. New York: W.W. Norton & Co, 1977. P. 18.

Sipe, D. The future of oral history and moving images. In: Perks, R., Thomson, A. (eds.). *The oral history reader*. London; New York: Routledge, 2006. P. 406–415.

Adomeit, H. Russische Außen- und Sicherheitspolitik unter Putin. In: Reiter, E. (Hg.). *Krisengebiete in Europa* (Forschungen zur Sicherheitspolitik, Bd. 5). Hamburg: Mittler, 2001. S. 137.

Lux, M. Riga und die Städte des Herzogtums Kurland und Semgallen. In: *Riga und der Ostseeraum: von der Gründung 1201 bis in die Frühe Neuzeit*. In: Misāns, I., Wernicke, H. (Hg.). (Tagungen zur Ostmitteleuropa-Forschung, 22). Marburg: Verlag Herder-Institut, 2005. S. 408–423.

Клешнина, Л. Храм-часовня Св. Александра Невского в Даугавпилсе. В кн.: *Православие в Латвии: исторические очерки*. Сборник статей, 5. Гаврилин, А. В. (ред.). Рига: Филокалия, 2006. С. 51–66.

Raksts žurnālā. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis. Raksta nosaukums. *Izdevuma nosaukums*, gads, sējums (numurs), aizņemtās lappuses vai izmantotā lappuse/lappuses.

Oberlenders, E. „Ai, vācieti, velna bērns, kam tu nāci mūs' zemē?”. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 1998, Nr. 4, 21.–32. lpp.

Pistohlkors, G. von. Images and notions of Baltic German *Ostforschung* concerning Baltic history of the eighteenth and nineteenth centuries. *Journal of Baltic Studies*, 1999, Vol. 30, P. 307–321.

Maurer, T. Vorposten – oder auf verlorenem Posten? Die Universitäten Straßburg und Jur'ev 1872/1887–1918. *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*, 2007, Bd. 56, S. 501–502.

Пашуто, В. Т. Борьба прусского народа за независимость. *История СССР*, 1958, N 6, С. 68.

Raksts laikrakstā. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis. Raksta nosaukums. *Laikraksta nosaukums*, gads, datums, lappuse/lappuses.

Dripe, A. Cīņa ap pili. *Literatūra un Māksla*, 1975, 29. marts, 5. lpp.

Kļaviņa, A. Berlīne atklāj nezināmo VDR mākslu. *Diena*, 2003, 25. septembris, 17. lpp.

Vainilavicius, J. Vilnius mayor faces interpellation. *The Baltic Times*, 2009, February 12–18, P. 4.

Hildebrandt, A. Ansichten eines Aliens. *Frankfurter Rundschau*, 2005, 3. August, S. 29.

Hieber, J. Festung in der Zeit: das Schloß Arundel und die Herzöge von Norfolk. *Frankfurter Allgemeine Zeitung. Sonderbeilage „Das Jahrtausend“: Sechzehntes Jahrhundert*, 1999, 31. Juli, S. VI.

Андреева, Н. Не могу поступиться принципами. *Советская Россия*, 1988, 13 март, С. 3.

Materiāli no interneta. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis (vai arī kolektīvais autors, kas publikāciju sagatavojis). Publikācijas nosaukums. Norāde, ka materiāls ņemts no interneta, minot mājas lapas nosaukumu. Publikācijas adrese internetā. Elektroniskā resursa aplūkošanas datums (kvadrātiekvāš).

Kļaviņš, K. Baltijas vāciešu un latviešu kopīgā pagātne. *Diena*, 2003, 19. marts, 15. lpp.
Pieejams: <http://www.historia.lv/publikacijas/publicist/kljavins01.htm> [aplūkots 19.09.2008.].

Niethammer, L. Zeroing in on change: in search of popular experience in the industrial province in the German Democratic Republic. In: Lüdtko, A. (ed.). *The history of everyday life: reconstructing historical experiences and ways of life*. Princeton: Princeton Univ. Press, 1995. P. 299–300. Pieejams:
http://books.google.de/books?id=Xo1l8uw_o_EC&dq=The+history+of+everyday+life+:+reconstructing+historical+experiences+and+ways+of+life+/+ed.+by+Alf+L%C3%BCdtke&printsec=fro

ntcover&source=bn&hl=de&ei=QdnESYi3BJGQsAb7q4nCw&sa=X&oi=book_result&resnum=4&ct=result [aplūkots 14.02.2009.].

White, J. Latvia uses police to quash talk of economic collapse. *The Christian Science Monitor*, 2009, March 20. Pieejams: <http://www.csmonitor.com/2009/0320/p06s01-wogn.html> [aplūkots 21.03.2009.].

Lemberg, H. (Hg.). *Grenzen in Ostmitteleuropa im 19. und 20. Jahrhundert*. (Tagungen zur Ostmitteleuropa-Forschung, 10). Marburg: Verlag Herder-Institut, 2000. S. 39–56. Pieejams: http://www.herderinstitut.de/fileadmin/user_upload/downloads/ebooks/Grenzen_in_Ostmittel.pdf [aplūkots 13.03.2009.].

Schadewaldt, D. (Bearb.). *Datenbank Kurländische Güterurkunden*. Pieejams: <http://www.herder-institut.de/startseite/onlinere Ressourcen/kurlaendische-urkunden.html> [aplūkots 13.03.2009.].

Титмар из Мерзебурга. *Хроника (Cronicon)*. Pieejams: <http://www.vostlit.info/Texts/rus11/Thietmar/frametext2.htm> [aplūkots 12.01.2008.].

Arhīvu materiāli. Atveides formula: Arhīva nosaukums, fonda numurs un nosaukums (apaļajās iekavās), apraksta numurs, lietas numurs un lietas nosaukums (apaļajās iekavās), izmantotā lapa/lapas.

Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 3143. f. (Rīgas biržas komiteja), 1.apr., 100.1 (Daugavas ūdensceļa uzlabošana, 1817.–1849.), 3.–5. lp.

Kursa, bakalaura un maģistra darbi, disertācijas. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis. *Darba nosaukums: darba veida norāde.* Tapšanas un aizstāvēšanas vieta: Aizstāvēšanas institūcija, gads. Kopējais lappušu skaits vai izmantotā lapa vai lapas.

Abika, I. *Franču aristokrāta politiskā apziņa viduslaiku un jauno laiku mijā: Bakalaura darbs*. Rīga: LU VFF Vēstures nodaļa, 1996. 22.–24. lp.

Razāns, A. *Zviedru laiki Vidzemē latviešu historiogrāfijā: Maģistra darbs*. Rīga: LU VFF Vēstures nodaļa, 1993. 16. lp.

Vijups, A. *Latvijas XIII-XVII gs. pakavsaktas kā arheoloģiskais avots (tipoloģiskā analīze): promocijas darbs*. Rīga: LU Vēstures zinātnes habilitācijas un promocijas padome, 1998. 49. lp.

Recenzija žurnālā vai periodiskā izdevumā. Atveides formula: Recenzijas autora uzvārds, iniciālis. Recenzijas nosaukums (ja ir). *Izdevuma nosaukums*, gads, sējums (numurs), aizņemtās lappuses vai izmantotā lappuse/lappuses. Rec. par grām.: Recenzējamā darba bibliogrāfiskais apraksts.

Zunda, A. Savu vēsturi pētot. *Latvijas vēsture*, 1999, Nr.4, 112.–114. lpp. Rec. par grām.: Latvijas Valsts Universitātes vēsture, 1940–1990. Rīga, 1999. 562 lpp.

Hidden, J. Nordost-Archiv. *Zeitschrift für Regionalgeschichte*, 1998, Bd. 7, S. 322–325. Rec. par grām.: Krohn, A. The Baltic Sea Region. National and international security perspectives. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1996. 287 p.

Vasks, A. *Forschungen zur Baltischen Geschichte*, 2008, 3, S. 267. Rec. par grām. Lang, V., Laneman M. (eds.). Archaeological research in Estonia, 1865–2005. Tartu: Tartu University Press, 2006. 388 p.

Konferenču materiāli un tēzes. Atveides formula: Autora uzvārds, iniciālis. Raksta nosaukums. Grām. (vai In: vai В кн.:, ja darbs ir svešvalodā): *Grāmatas nosaukums. Konferences nosaukums.* Izdošanas vieta: Izdevniecība, gads. Kopējais lappušu skaits vai izmantotā lappuse vai lappuses.

Šimkuva, H. Vācu skolas Latvijā (1920.–1934. g.). Grām.: *Latvijas PSR vēstures problēmas. 7. republikāniskās jauno zinātnieku konferences tēzes.* Rīga: Zinātne, 1989. 44.–49. lpp.

Leboutte, R. Heavy industrial regions: a comparative analysis of mental space construction. In: *Kommunikation und Raum. 45. Deutscher Historikertag in Kiel vom 14. bis 17. September 2004.* Neumünster: Wacholtz, 2005. S. 236–237.

Таубе, М. Деятельность рижского книгопечатника и книгоиздателя Г. Шредера (1625–1657). В кн.: *400 лет книжного дела в Латвии. Научно-практическая конференция. Рига, 15–17 ноября 1988 года.* Рига: Зинатне, 1988. С. 67–69.

9. Tabulu un attēlu noformēšana

Tabulu vai attēlu atrašanās vietu tekstā vai pielikumos, kā arī noformēšanas veidu jāaskaidro ar darba zinātnisko vadītāju.

Katrai tabulai un attēlam ir jābūt norādītam kārtas numuram, virsrakstam un avotam, no kura attiecīgais attēls vai ziņas tabulas sastādīšanai iegūti. Piemēram, *2.3. tabula* vai *2.3. att.* – pirmais skaitlis ir nodaļas numurs, bet otrais – tabulas vai attēla kārtas numurs šajā nodaļā.

Tabulas numurē slīprakstā augšējā labajā stūrī virs tabulas, savukārt, attēla numuru slīprakstā raksta zem attēla. Gan tabulas, gan attēla virsrakstu raksta ar 11 punktu burtiem treknrakstā (*bold*).

Aiz tabulu un attēlu virsrakstiem punktus neliek (sk. 6. pielikumu).

10. Darbu tehniskais noformējums

Kursa, bakalaura un maģistra darbi jāizstrādā literārā latviešu valodā.

Darbam jābūt datorsalikumā uz A4 formāta lapām, kurām apdrukāta viena lapaspuse. Burtu lielums ir 12 punkti, fonts – *Times New Roman*, nodaļu virsrakstu burtu lielums – 14 punkti, atstarpe starp rindām – 1,5. Atkāpes no lapas malām: 30 mm – no kreisās puses, 20 mm – no labās puses un 20 mm – no augšas un apakšas.

Jaunu rindkopu sāk ar 1 cm lielu atkāpi. Katrai nodaļai jāsākas jaunā lappusē. Lapa nedrīkst beigties ar virsrakstu. Nodaļu virsrakstus raksta ar lielajiem burtiem, bet apakšnodaļu virsrakstus – ar mazajiem burtiem treknrakstā (*bold*). Aiz virsraksta punktu neliek. Virsraksta attālums no iepriekšējā un turpmākā teksta ir viena rinda. Lapas tiek numurētas, izņemot titullapu, kura tiek ieskaitīta kopējā apjomā, bet numurēta netiek. Numerāciju veic ar arābu cipariem.

Izstrādātie bakalaura un maģistra darbi ir jāsagatavo divos datorizdrukas eksemplāros, no kuriem viens jāiesien cietos vākos. Teksts uz vāka jānoformē atbilstoši 7. pielikumā iekļautajam paraugam.

Darbu elektroniskajai kopijai jābūt *PDF (Portable document format)* formātā. Tajā ir jāietver anotācijas latviešu un angļu valodā. Vienas anotācijas pieļaujamais lielums, ieskaitot atstarpes, ir 850 zīmes.

11. Darbu iesniegšana

Kursa, bakalaura un maģistra darbs ir jāiesniedz **līdz 15. maijam. Pēc šī termiņa iesniegto darbu aizstāvēšana un novērtēšana tiek rīkota nākamajā semestrī.**

Kursa darbu studentam ir jāiesniedz vadītājam, kurš to vērtē ar atzīmi. Bakalaura un maģistra darbi ir jāiesniedz divos iesietos datorizdrukas eksemplāros un elektroniskas kopijas veidā.

Darba elektronisko kopiju students augšupielādē LUISā, izmantojot LANET piešķirto paroli. Konvertējot kopiju, to saglabā ar nosaukumu, kuru veido studējošā uzvārds, vārds un studenta apliecības numurs, piemēram, Berzins_Janis_VestB93010. Nosaukumu veido bez garuma un mīkstinājuma zīmēm. Noslēguma darbu saglabā un augšupielādē vienā datnē (failā), kuras lielums nedrīkst pārsniegt 50 MB.

Darba vadītājs ar savu parakstu apliecina noslēguma darba atbilstību fakultātes domes apstiprinātajām prasībām un rekomendē to aizstāvēšanai. Darba vadītāja parakstītus noslēguma

darba datorizdrukas eksemplārus students iesniedz attiecīgās studiju programmas metodiķei, kura pārbauda, vai darba elektroniskā kopija ir ievadīta LUIS, un ar savu parakstu apliecina darba saņemšanu. Tālāk darbs tiek nodots izskatīšanai recenzentam (-iem). Studentam ir tiesības iepazīties ar sava darba recenziju ne vēlāk kā 24 stundas pirms darba aizstāvēšanas.

Pieeja aizstāvamam darbu elektroniskajām kopijām ir darba vadītājam, recenzentam un noslēguma pārbaudījumu komisijas locekļiem.

Cietajos vākos iesietais eksemplārs pēc darba aizstāvēšanas tiek uzglabāts fakultātē, otrs eksemplārs – atdots studentam, elektroniskā kopija tiek arhivēta LU noteiktajā kārtībā. Ja autori ir atļāvuši publiskot noslēguma darbu elektronisko kopiju pilnu tekstu, ar to interese var iepazīties LU portāla Bibliotēkas sadaļā IS ALEPH sistēmā, izmantojot LANET piešķirto lietotājvārdu un paroli.

12. Kursa darbu, bakalaura un maģistra darbu aizstāvēšana un vērtēšana

Lai attīstītu sava zinātniskā darba prezentēšanas un aizstāvēšanas iemaņas, kas nepieciešamas noslēguma (bakalaura un maģistra) darba aizstāvēšanā, studentam otrajā (neklāties programā – trešajā) mācību gadā ir jāizstāvē savs kursa darbs. Tā norise līdzinās bakalaura darba aizstāvēšanas gaitai, kas aplūkota zemāk, taču tajā parasti piedalās attiecīgās katedras docētāji, nevis noslēguma pārbaudījumu komisija.

Bakalaura vai maģistra darba aizstāvēšana notiek attiecīgi bakalaura vai maģistra noslēguma pārbaudījumu komisiju atklātās sēdēs, par kuru norises datumu bakalaura vai maģistra grādu pretendenti tiek iepriekš informēti. Sēdēs ir jābūt iesniegtiem aizstāvamā darba 2 eksemplāriem un oponenta/-u recenzijai.

Bakalaura un maģistra darba aizstāvēšanas kārtība ir sekojoša:

Bakalaura vai maģistra gala pārbaudījumu komisijas priekšsēdētājs ziņo par pretendentu: nosauc aizstāvamā darba tēmu, darba vadītāju un oponentu. Tad tiek dots vārds bakalaura vai maģistra grāda pretendentam – aizstāvamā darba autoram. Pretendentam atvēlētais uzstāšanās laiks ir 5 līdz 7 minūtes. Šai laikā pretendents iepazīstina ar tēmu un aizstāvamā darba pamatnostādņēm (nekādā ziņā nepārstāstot pašu darba saturu), galvenajiem veiktā pētījuma secinājumiem. Uzstāšanās formai jābūt brīvai, tomēr var nolasīt iepriekš sagatavotu tekstu. Pēc pretendenta uzstāšanās pārbaudījumu komisijas locekļi uzdod pretendentam jautājumus par aizstāvamam darbu. Jautājumus drīkst uzdot arī citi klātesošie.

Nākamais var uzstāties bakalaura vai maģistra darba zinātniskais vadītājs, iepazīstinot ar bakalaura vai maģistra grāda pretendenta pētnieciskā darba gaitu, problēmām un novērtējot paveiktā rezultātus. Maksimālais uzstāšanās ilgums – 5 minūtes.

Pēc tam vārds tiek dots aizstāvamā bakalaura vai maģistra darba recenzentam (-iem), kurš (-i) analizē un vērtē aizstāvēšanai iesniegto darbu – izmantoto avotu bāzi, prasmi strādāt ar avotiem, māku vispārināt un sintezēt vēstures materiālu. Pieļaujama uzstāšanās ilgums – līdz 20 minūtēm. Pēc recenzenta (-u) uzstāšanās komisijas locekļi aicina aizstāvamā darba autoru atbildēt uz recenzenta (-u) izteiktajām piezīmēm un jautājumiem.

Noslēguma darbu vērtēšana notiek slēgtās bakalaura vai maģistra darbu pārbaudījumu komisiju sēdēs pēc visu sēdē paredzēto darbu noklausīšanās. Vērtēšanā ņem vērā:

- 1) darba kvalitātei;
- 2) darba autora ziņojumu (prasmi zinātniski, koncentrēti un argumentēti iepazīstināt ar veikto pētījumu, formulēt secinājumus, norādīt turpmākos iespējamus pētījuma virzienus);
- 3) atbildes uz komisijas jautājumiem un prasmi diskutēt.

Darbu aizstāvēšanas rezultāti tiek publiskoti pēc sēdes.

13. Apelācijas kārtība

Students ir tiesīgs iesniegt apelāciju par bakalaura un maģistra darba aizstāvēšanas un vērtēšanas procesu triju darba dienu laikā pēc pārbaudījuma rezultātu paziņošanas.

Apelācija jāiesniedz fakultātes apelācijas komisijas priekšsēdētājam.

Komisija izskata studenta iesniegumu triju darba dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas. Uz komisijas sēdi uzaicina apelācijas iesniedzēju un noslēguma pārbaudījuma komisijas priekšsēdētāju vai viņa vietnieku. Komisijas lēmumu studentam izsniedz rakstveidā.

Students var iesniegt apelāciju mācību prorektoram par procedūras pārkāpumiem fakultātes apelācijas komisijas darbā ne vēlāk kā nākamajā darbdienā pēc lēmuma saņemšanas, pievienojot fakultātes apelācijas komisijas lēmumu.

Mācību prorektors izskata studenta iesniegumu piecu darba dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas un rakstiski informē studentu par pieņemto lēmumu. Prorektora lēmums ir galīgs.

Vēstures un filozofijas fakultātes

**katedras vadītājam
prof. I. Vēsturniekam**

**Vēstures un filozofijas fakultātes
Vēstures bakalaura (maģistra) studiju programmas
1. kursa students
Jānis Liepiņš
Stud. apl. Nr. j108034**

Iesniegums

Lūdzu atļaut man 2008./2009. akadēmiskajā gadā rakstīt kursa (bakalaura, maģistra) darbu par tēmu: Tirgotāja tēls itāļu agrās renesanses mākslā.

Par darba vadītāju apstiprināt doc. V. Krūmiņu

Datums: 2008. gada 12. oktobris

Paraksts: J. Liepiņš (paraksts)

Darbu piekřitu vadīt: V. Krūmiņš (paraksts)

Darba temats un vadītājs apstiprināti katedras sēdē:

200_.g. _____

Katedras vadītājs: _____

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTE

..... KATEDRA

Vēstures bakalaura (maģistra) studiju programmas

3. kursa students

Jānis Vēsturnieks

Stud.apl.Nr.

DARBA NOSAUKUMS

KURSA (BAKALAURA, MAĢISTRA) DARBS

Darba zinātniskais vadītājs

Dr. habil. hist., profesors

Jānis Latvietis

RĪGA 2009

SATURS

Anotācija.....	3
Annotation.....	3
Ievads.....	4
Avotu un literatūras apskats.....	7
1. Nodaļas nosaukums	11
1.1. Apakšnodaļas nosaukums.....	11
1.2. Apakšnodaļas nosaukums	17
1.3. Apakšnodaļas nosaukums.....	21
2. Nodaļas nosaukums	27
2.1. Apakšnodaļas nosaukums	27
2.2. Apakšnodaļas nosaukums	38
3. Nodaļas nosaukums	44
3.1. Apakšnodaļas nosaukums	44
3.2. Apakšnodaļas nosaukums.....	52
Secinājumi.....	59
Izmantoto avotu un literatūras saraksts.....	62
Pielikumi	
1.pielikums. Nosaukums.....	67
2. pielikums. Nosaukums	69

Bakalaura darbs „Vācijas politika Latvijā 20. gs. 30. gadu vidū” izstrādāts LU Vēstures un
filozofijas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Jānis Vēsturnieks /Paraksts/ 10.05.2009.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors Dr. hist. Jānis Latvietis/Paraksts/ 12.05.2009.

Recenzents: docents Dr.hist. Jānis Gudrinieks

Darbs iesniegts 10.05.2009.

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

20.05.200. prot. Nr. 11, vērtējums 8 (ļoti labi)

Komisijas sekretārs:

Kirilicas burtu pārrakstīšana latīņu burtos

Kirilica	Latīņu burti
а	a
б	b
в	v
г	g
д	d
е	e
ё	e
ж	zh
з	z
и	i
й	i
к	k
л	l
м	m
н	n
о	o
п	p
р	r
с	s
т	t
у	u
ф	f
х	kh
ц	ts
ч	ch
ш	sh
щ	shch
ъ	”
ы	y
ь	,
э	e
ю	iu
я	ia

3.1. tabula

Gramzdas ev. lut. baznīcas valdes 1935.gada 28. janvārī Pieminekļu valdei dāvinātie pieminekļi ¹

Pieminekļu nosaukums	Pieminekļu apraksts
Bībele	latīņu valodā; 1671.g.
Bībele	E. Glikā; 1689.g.
G. Noldes portrets	eļļas glezna uz audekla; 1,91 x 10,6 m
pūra lāde	koka; melnā krāsā ar izliektu vāku un dzelzs apkalumiem; ar uzrakstu ANNO 1765; 88 x 94 x 52 cm
pults	koka; ar virpotu kāju; augstums 1,25 m
krēsls	koka; ar atzveltni; stipri bojāts
krēsls	koka; ar atzveltni; ar spirālveidīgi virpotām kājām, stipri bojāts
svečturis	pieczuburains aļņa rags
biķera autiņi	ļoti bojāti; zīda ar izšuvumiem un bārkstīm; 62 x 59 cm
bikts sols ar atzveltni	bojāts; garums 1,36 m
žetons - pērminderas zīme	metāla; ovāls; ar uzrakstu „Bauer Kirchen Vormund Gramsden”; 10 x 7,5 cm
pērminderas amata zīme	ar uzrakstu „Baznīcas Wehrminderis; diametrs 3,5 cm

Attēla paraugs

2.1. att. Agrā dzelzs laikmeta māla trauki no Salenieku kapulauka (pēc Cimermane I.
Spodrinātā keramika Latvijā, 3. att., 101. lpp.)

¹ LVVA, 1630.f., 1. apr., 161.l., 109.lp.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

BAKALaura (MAģISTRA) DARBS

RĪGA 2009